

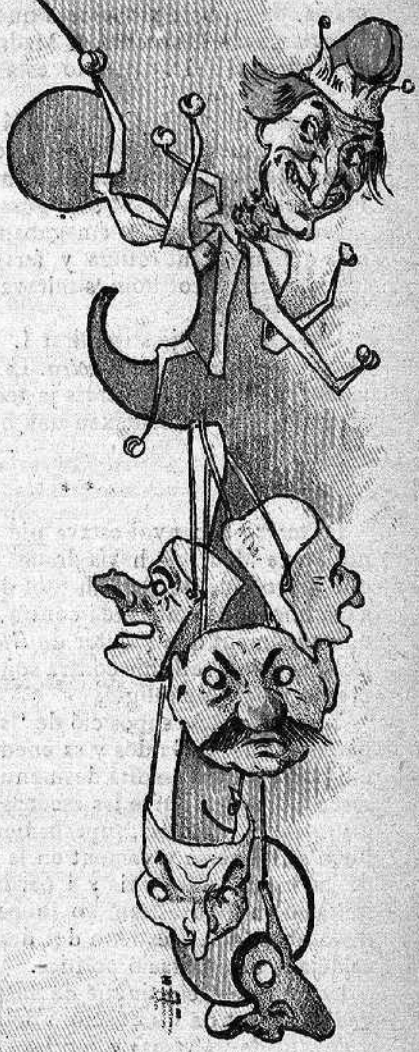
Any XIV

Barcelona 7 de Febrer de 1901

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Acróbata de molt *chic*
à la qual, per Carnaval,
tothom li vol ser amich
y la vritat, que s' ho val
per fé un Carnaval bonich!

Copia. fot de A. Esplugas.

LA SETMANA TEATRAL

La vida nacional s'ha reconcentrat en lo teatro. Demunt de las taulas s'està donant actualment la batalla, la gran batalla, qual resultat ha d'aixecar o ensorrar per sempre més a la nació espanyola.

Havia arribat aquesta al últim grau d'ensopiment. La estúpida reacció imperava per tot. A la cort y a las provincias s'havia ensenyorit del poder y de las conciencias. No s'feya res que no fos encaminat *ad maiorem Dei gloriam*. L'element lliberal, las conciencias independents no s'atrebian a piular. Barcelona, la ciutat lliberal per excelencia, celebrava missions ab vuytanta mil fidels omplint las iglesias. A Valencia, la ciutat republicana, la Meca de la democracia contemporánea, circulavan pèl carrer los Rosaris de l'aurora. A Pamplona, un poble estúpit, una majoria llanuda, aplastava lo migrat contingent demócrata, manifestantse devant de la teocracia, de la mateixa manera que 'ls *blancs* del any 23 aclamavan las *caenas*. A Madrid... ¿perqué parlar de Madrid, si allí la reacció està apunt d'entroni-sarse?

Y aquí, com a la Cort, com a las demás provincias, los elements progressius, los que voldrian un demà plé de ditxas y venturas, marxant d'acort ab los pobles més avansats; no gosavan piular, no gosavan sortir de casa, s'amagaban y s'atreyan y encara que anyorant íntima y fervorosament una estrevada ferma, tot'hom s'mirava á veure qui tiraria 'l gat á l'aygua.

Donchs lo gat ja s'ha tirat. L'ha llensat en Pérez Galdós ab son drama *Electra*. La estrevada suprema ja està donada, los lliberals ja tenen un credo, los progressius ja posseïxen una bandera: *Electra*.

Lo teatro Espanyol estava plé á vessar. Lo bo y millor de Madrid s'havia donat cita allí, sospitant que darrera del simbólich titol d' *Electra*, s'hi amagava una nova embestida contra l'oscurantisme, un nou argument que l'autor de *Gloria* y *Donya Perfecta* treuria á rellehir contra son enemich de sempre; lo fanatisme religiós.

Y en efecte, la suposició de 'ls que saben lo temperament de 'n Galdós y sa enemiga contra la farsa é hipocresia; no resultá desmentida. Y quan comensaren á desenrotllarse las escenas d' *Electra*, si magistralment pensadas, superbament escrites, lo públich s'interessá vivament en la lluyta que demunt de las taulas se sostenia y á partir de mitja representació va fódres tant ab lo personatge principal de la obra, que l'estreno del drama s'convertí en caldejada manifestació política.

La representació tingué de suspendres varias vegadas devant de las ovacions delirants del públich y devant de 'ls viscas y morias de la concurrencia *electrisada*.

Després, los concurrents al estreno, no contents ab la espontánea ovació tributada al geni de 'n Pérez Galdós, no satisfets ab la mostra de solidaritat que li donaren en lo teatro, s'organisaren en imponent manifestació per acompanyar al autor fins á casa seva.

Y aixó s'ha repetit cada nit desde 'l día del estreno. Y la noticia ha correut com la pólvora per tota Espanya y l'entusiasme despertat pe 'l drama de 'n Pérez Galdós, ha fet més per la llibertat, ha aixecat més los cors, que cent discursos parlamentaris de 'n Castelar y de 'n Salmerón... ¡Tal es lo poder del geni, servit per una voluntat tan enérgica y honrada com la de 'n Galdós!

Un critic ha dit que *Electra* deuria constituhir lo simbol de la democracia espanyola y que la joventut d'aquesta nació desventurada, deuria agruparse entorn de 'n Pérez Galdós per intentar ab ell y seguint las sevas inspiracions, la regeneració d'Espanya.

¡Massa bell somni porque puga resultar cert y evident! No obstant, La Tomasa, que no intenta desanimar á ningú, sino tot lo contrari, s'posa desde aquest moment al costat del mestre y de 'ls que 'l segueixin, y prenent la sublim *Electra* per Evangeli, envia una estreta abraçada y la enhorabona més entusiasta al home eminent que l'ha creada.

¡Y qué petits resultan los entusiasmes artistichs d'aquí, al costat de 'ls que 'l estreno d' *Electra* 'ns envia!

Aquí un autor meritíssim, en Rovira y Serra escriu un drama, *Gent de vidre*, en lo qual, inspirantse ab un criteri altament sá, obra 'ls ulls de la classe obrera respecte als vividors que ab la excusa de treballar per sa redempció, no fan més qu'enganyarla y explotarla iniquament. L'obra de 'n Rovira y Serra no té ni una paraula de desamor, ni un concepte que siga depressiu pe 'ls treballadors veritat. En cambi desacredita y execra als falsos redemptors.

Donchs, dos diaris demócratas, *La Publicitat* y *El Diluvio*, y un setmanari republicà *La Esquella de la Torratxa*, tiran ab bala roja contra en Rovira y Serra y denuncian á *Gent de vidre* com una obra enemiga del treballador, com un drama subvencionat per la burguesia.

Lo que fan tots tres periódichs, es treballar á favor de 'ls falsos redemptors, á favor de 'ls Reoyos, Pàmies y Fontanals, parásits de la classe obrera, á quals expensas viuen y medran.

¡Bonich paper lo qu'ha desempenyat en aquesta ocasió la premsa avansada!

¡Si fa ó no fa com la catalanista *reconsagrada* ab lo *Teatre Urich català*!

La Renaixensa y *Joventut* no han parlat de la simpática obra qu'están portant á cap en Morera, Utrillo é Iglesias, sino ab tons de mofa ó ab un olvit imperdonable.

Es á dir, que una institució com la que s'intenta arrelar, més fructífera per la causa catalana, que cent campanyas de cent periódichs, no 'ls mereix ni una ratlla, com no siga de despreci?

¡Spaga y vámonos! Sí, anemsen, ó més ben dit, giremnos de cara á Madrid, perquè 'ns assotin lo rostre aquets vents de fronda ¡vents purificadors! qu'ha mogut l'estreno d' *Electra*.

RAMON BERENGUER.

LA CAYGUDA!

(Confessions d' una «corrida»)

VI

(CONTINUACIÓ)

En l' hotel de Inglaterra per dos duros
serveixen lo que 's diu à *tutti-plé*.
Lo cubert era bó, la gana molta
y el menú suculent.

Després de 'ls encurtits y de la sopa,
del plat de carn y del rostit y 'l peix
vam entrar tots dosets al plat de empenyo..
llenguado à la gratén!

Un plat que cada cop m' ha fet l' efecte
per lo fi y delicat (si està ben fet)
que, sobre del llenguado y de la salsa,
hi ballan angelets!

Després de 'ls postres, un gran flam y fruytas,
varem entrar en lo *biscuit glacé*
y després del café, Moka legitim,
vingué 'l cognac Martell.

Aquí la nostra llengua, ja més solta
lo cap alegre y l' estómach plé,
vam passar nostres brassos per la espatlla
intimant francament.

—Y donchs, amich... ¿qué fa la Emilia á Nissa?
Vull que m' ho conti tot...

—¿Tot?

—¡Per complert!

Donchs, comenso per dirli Mercé hermosa
que 'm va rébrer molt bé...

—¿Es carinyosa?...

—Molt.

—¿Guapa?...

—Superba!

—¿Fou amable ab vosté?

—Oh, d' alló més!

Calculi que, tan sols al nomenarme,
m' abressá estretament!

Després, ja no volgué que 'm busqués casa...
—¿Y ahont va dormir?

—Dins del seu llit mateix

—Pro solet?...

—No; ben junts!...

—¡Verge santíssima!

—Si Mercé, lo que senti!

—Allavors, ella es...

—No la condemni...

Ella, la Emilia, es un angel bell
pro... caigut dins del fanch, tacant sas alas.

—¡Válgam la Santa Creu!

—E Na, la Emilia, es la historia eterna
de l' amor que, lleal, noble y després
's confia á un traydor y al adornarsen
ja es perdut sens remey.

Y quan més tart, intenta torná enrera
lo món, l' estúpit món, lo clava en creu
y converteix lo seu camí de rosas
en camí d' esbarzers.

L' amiga de vosté Mercé, va caure;
l' aymant l' abandoná, lo món rigne;
sos pares van morir plens de vergonya
y la escarní la gent.

Magdalena infelis, soleta y órfana
vegetse objecte del més vil menyspreu

va llensarse al abím... Perduda l' honra
¿qué podia ja fer?

Per lo demés, viu bé; es jove y guapa
instruida, elegant, y ab cert talent,
y las donas aixís tenen molt mérit
al mercat del plaher.

—¡Pobre amiga!

—Molt cert, si; ¡compadéixila!

No sab ab quin carinyo, ab quin anhel,
va parlar de vosté y ab quina joya
sabé son casament.

—¿Va envejarme?

—Moltíssim... Pot ben creure
que també 's casaria, si pogués...
Prou probá de convencem, pero posis
al meu puesto, Mercé...

—Ja m' hi poso, amich meu... Y ara dispénsim
si jo vaig indicar ho. Ja comprén
que no 'm creya á la Emilia...

—Fugi, dona

d' aixó no 'n parli més!

Donchs si; la Emilia m' oferi hospedatje
en sa taula y son llit...

—Alsa pillet!...

—Y vaig passá una nit que... no ho preguntí
¡Com la nit de vosté!

—Per Deu, m' avergonyeix...

—També la Emilia

va mudar de camisas sovintet
y ab tot y estar molt feta á tals batallas,
lluytá briosamente

«Digali á la Mercé,—va encarregar-me—
qué nits de nuvia, n' he tingut molt cents.
Més aquesta, será de totes ellas
la més brava potser.»

Cóm vosté, lo rellojete de la ditxa
li senyalá las dotze constanment
y també repetí moltras vegadas
com lo rellojete seu.

Y per fi com vosté, la hermosa Emilia,
va alsarse á estonas y en lo blanch paper
va deixarhi 'ls secrets de la seva anima,
sos espasmes ardents.

Sols qu' aixís com vosté li relatava
la «nit de nuvis» ab los seus secrets;
ella explica á vosté de sa «cayguda»
los variats accidents.

Y al igual que vosté li revelava
sas sensacions nupcials ingenuament,
ella confessa franca, com va caure...

—Y ahont es l' escrit aquest?

—Aquí 'l tinch.—Vaig buscarlo en ma cartera,
y á la bella Mercé 'l doní somrient...

—Oh no,—va contestarme—Jo li progo...

¡Llegeixime'l vosté!...

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

ELS PASTORETS DEL TÍVOLI

—Hombra, deixim entrar: m' han dit que hi predica mossen Cintol

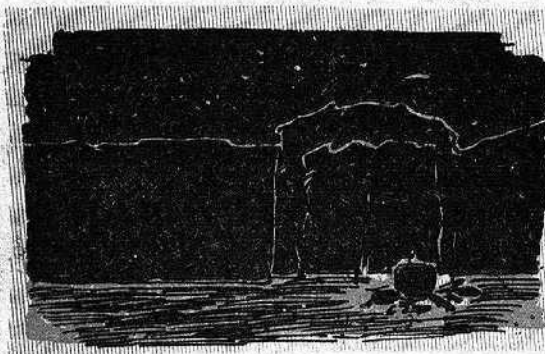
—Ja ho veuen, fillas, á quins temps hem arribat! ¡Ahont s' es vist, passejarse els capellans per las taulas pecadoras del trayato!

El pastor Eliezer (á) Pocarroba, sentint cantar al sereno.

Un seminarista que va todas las nits al Tívoli ab el permís de la cúria.

Preciosa decoració del quadro de l' olla.

Clatells dels que hi van d' incógnit.

LA TOMASA
GAT PER LLEBRA

'S passeja per la rua
entonada y majestuosa ...
Ojo, jovent á engrescart'hi!
Porta pantalons á sota!

—A mi no 'm cal careta... Cada dia
me 'n poso una de polvos y coloret.

LA MUDA

6 embolica que fa fort

(Novela en varios capítuls, filla de molts ingenis) (1)

VIII

LO SEGÓN NEN.—¿QUI ES SON PARE?

¡SALVADA!

Donchs si... Tenint en compte que la Muda era molt guapa, no extranyará ningú que á la tercera vegada de posarla en capella, tingués de suspendres de nou la execució á causa d' estar la xicota embrassada altre cop.

¿Pero de qui?... ¿Cuán y ahont pogué la Muda entregarse á la amorosa expansió, qual resultat fou aquell según fruyt que duya en sas entranyas?

Aixó era inexplicable... Pássi lo primer embrás, que tal vegada provenia del mateix home assessinat en lo carrer de 'n Llástichs.

¿Pero com s' explica, lo segon fill, sent aixís que la Muda feya ja més d' un any y mitj que jeya sola é incomunicada en un infecte calabosso de la presó...

'S feren indagacions, la Justicia ordená pesquisas, 's consultá als empleats de la presó; pero cóm si rés. Igu al que si la Muda s' embrassés tota sola y li nasquessin fills per generació espontánea.

¿Fins hi hagué qui arrivá á sospitar si la mossa seria hermafrodita y tota sola trobaria 'l medi de retrassar la execució de la sentencia.

Lo cert es que no hi hagué més remey que allargarli la vida un any y mitj més ó siga lo temps necessari per surtir del según fill que Deu li enviaba, no se sab per mediació de qui.

Aquest nou plasso fou la salvació de la Muda y l' ordre de revocació de la sentencia y la felicitat de tota sa vida, com veurá lo curios lector, si continúa llegint aquesta verídica relació.

PEPET DE TREMP.

(Seguirá)

(1) Tots los nostres colaboradors tenen dret á escriurer un capítul (mitja plana).

ANSIETAT

¡Que n' es de llarch l' hivern, dona estimada!...
may arribém al fi...

may arriba aquell Maig rublert de rosas,
aquell Maig tant florit...

Tant sols voyém pinsáns... ¡cap aureneta!
y el món sense aurenetas... ¡quí es desert!

...y els arbres tremolosos,
oh! com anyoran la blavor del Cell...

Dorm, dorm al costat meu, dona volguda
no 't fassi por l' hivern;

amaga bé 'l teu cap sobre ma espatlla...
¡no la guaytis la neu!...

Dorm, dorm al costat meu, dona volguda
somia y pensa ab mi...

¡quin despertar quan jo 't diré: —M' aymada,
aixeca 'l cap que ja es aquí l' Estiu!...

J. M.ª CASTELLET PONT.

A U N A

(DESPRÉS DEL SEU SANT)

Molt haurás trobat estrany,
(puig pensart'ho ja debias)
que no 't vagi doná 'ls bons dias,
com solia fer cad' any.

Aquesta costum tenia,
(com sabs tu) al vení 'l teu sant,
donchs noya, no va d' engany,
m' inspirabas simpatia.
Y hasta hauria pogut ser,
que al final de tot aixó,
ab tu m' hagués promés jo,
per casarm'hi satisfet.

Pero desde que hi sabut,
lo que més avall esplico,
si ab mi vens, 't clavo un mico
que may més tindrás salut.

Sé que may de missa 't mous,
qu' ets amiga ab mossén Mero
que freqüentas molt el clero...
y ell te paga 'ls vestits nous.

Y fins m' han dit per final,
(y aixó hi ha qui m' ho abona)
que preténs ser majordona,
de mossen Pero Parpal.

Sent aixís donchs 't desprecio,
y may més vull pensá ab tú,
perque veig que no ets ningú,
ni 't mereixes cap aprecio.

Donchs tot lo que tu has fet,
ho fa no més que una dona,
cansada de fer... la mona,
y que ja no val ni un tret.

Tu n' ets molt de la gatzara,
ell també ho es una mica,
y aniréu omplint la pica,
tot fentvos la gara-gara.

Y aixó quedarà saldat,
ab que un dia 'ls dos fent broma...
en fi vaja punt y coma,
per no dir cap disbarat.

JOANET D' OLESA.

Enamorat lo duch de Guissa de la princesa Gonzaga, volia renunciar á tots els beneficis del arquebisbat de Reims que li oferian, mentres pogués casarse ab ella.

—Miréu bé lo que féu, li deya Richelieu: teniu quatrecentas mil lliuras de renda que las voléu llensar per una dona... ¡Quants y quants tirarian quatrecentas mil donas pera obtenir eixa renda.

Els célebres diplomátichs Bourvelais y Theverin que s' havian enriquit durant lo regnat del Rey-Sol, váran disputarse tant fortament que l' segon digué al primer:

—Recorda 't que has sigut lo mèu lacayo.

—No me n' amago, respongué aquell; pro si tú haguéssis sigut lacayo mèu, encare m' enllustrarias las botas.

“FAM Y FAMA” (1)

RENOMBRAT escriptor (moltes vegades *nombrat* per *ré*) publica obres y més obres garantides per una coneguda firma: *Fama*.

Novell escriptor, verdader màrtir de las lletres pàtrias, presenta al públich una de sas obres, model de correcció y sentiment, y es llegida ab indiferència ó ab la rialleta del sarcasme fins á no ferne cas per no esser de nom conegut: *Fam*.

«Cobra fama y posat á jeure»: refrá certíssim que fá desmayar á aquell que somía una gloria cimentada en lo mérit de sos treballs; que fá caure las alas del cor (com se diu) al pobre aspirant á escriptor públich que xifra sa única esperansa de vida en lo fruyt de tantíssims esforços.

¿Qué signifiquen vetlladas literarias, Centres de literatura, Academias, etc. etc? Rés de lo que significar deurián. ¿Qué vol dir que siga molt millor que un altre tal ó qual article, aquesta ó aquella poesia, si l'autor resulta un sér ignorat en las esferas de la Fama?...

Generalment parlant, avuy la fam de gloria está en relació directa ab la fam de menjar.

L' escriptor més desganat de talent, es á dir, lo menos afanyós per lo puliment de sos treballs de forma descuydada y sens' fóns, es qui, cas d' haver caygut en gracia, obté y obtindrà sempre la fama que está en relació inversa ab las dos classes de fam anteriors.

Entrém á casa d' un editor; demaném una obra recentment publicada y ab la firma y préu de la mateixa obra estampats en las cobertas...; coneixerém desseguida sense tombar cap fulla, la posició que ocupa l'autor en lo mon de las lletres.

Veritats son aquestas ben tristas per massa

(1) Article criticat prou l' altre sigle, á fé de *dell*; y apesar de ser tant vell avuy resulta ben nou.

exactas.

Incomprensible sembla que la Fama supleixi á la inteligencia, al pèsquis; ridícol es que 'l premi al mérit siga la Fam; y terrible que no s' hagi fet ús encare d' un medi, haventn' hi tants, pera capgirar lo timó d' absurdas idees que avuy dominan en la República literaria.

No es estrany, no, que molts dels que *prometen* desisteixin de prosseguir en la empresa espinosa de cultivar la Literatura, al notar ab gréu sentiment lo desdeny que arreplegan quan intentan de bona fé, ab temor propi ja, mostrar á la llum pública petitas probas d' estudi incessant; inspiracions felissas nascudas del noble desitj que 'ls alentá y empeny pera alcansar tant sols sigués una mirada d' agraïment per tota compensació.

¡Ah!... Quantas y quantas obres quedan inéditas en las tenebras d' un calaix tancat ab pany y clau, per pó de la Fam y per falta de fam!

Innumerables son, per exeimplé, 'ls conreudors de la Poesia, y son escassos encare si s' té en compte la munió d' ells, que eixirian del caos de la vergonya, si 'l premi fós del mérit digne atribut.

Més, actualment, aquí agafa ánimo, qui té valor pera seguir las petjadas d' Espronceda, si s' exposa á caure en las úrpies de la *Fam* escrivint poemas? ¿Qui s' inspira aixís com aixís, badallant tot sucant la ploma? ¿Qui pot confiar sa subsistencia al producte mesqui dels seus versos?

«Si 't dedicas á ser poeta — no tindrás may cap pesseta.» — Máxima afamada que serveix d' avis espatarrant en forma de rétol colcat á la entrada del magnífich passeig de la senyora Poesia.

Inútils, perfectament inútils, han sigut fins are quants obstacles s' han oposat al mal entés sistema d' analizar obras, que acabarà (tal com s' analisan) per matar moltíssimas arrels d' arbres tendres que prometían ser fruytosos.

¡Que vinga prompte una revolució d' idees, qu' esborri lo passat y anuli aquest articlel buyt de Fama y mort de Fam!

PEP DE LA CAMBRA.

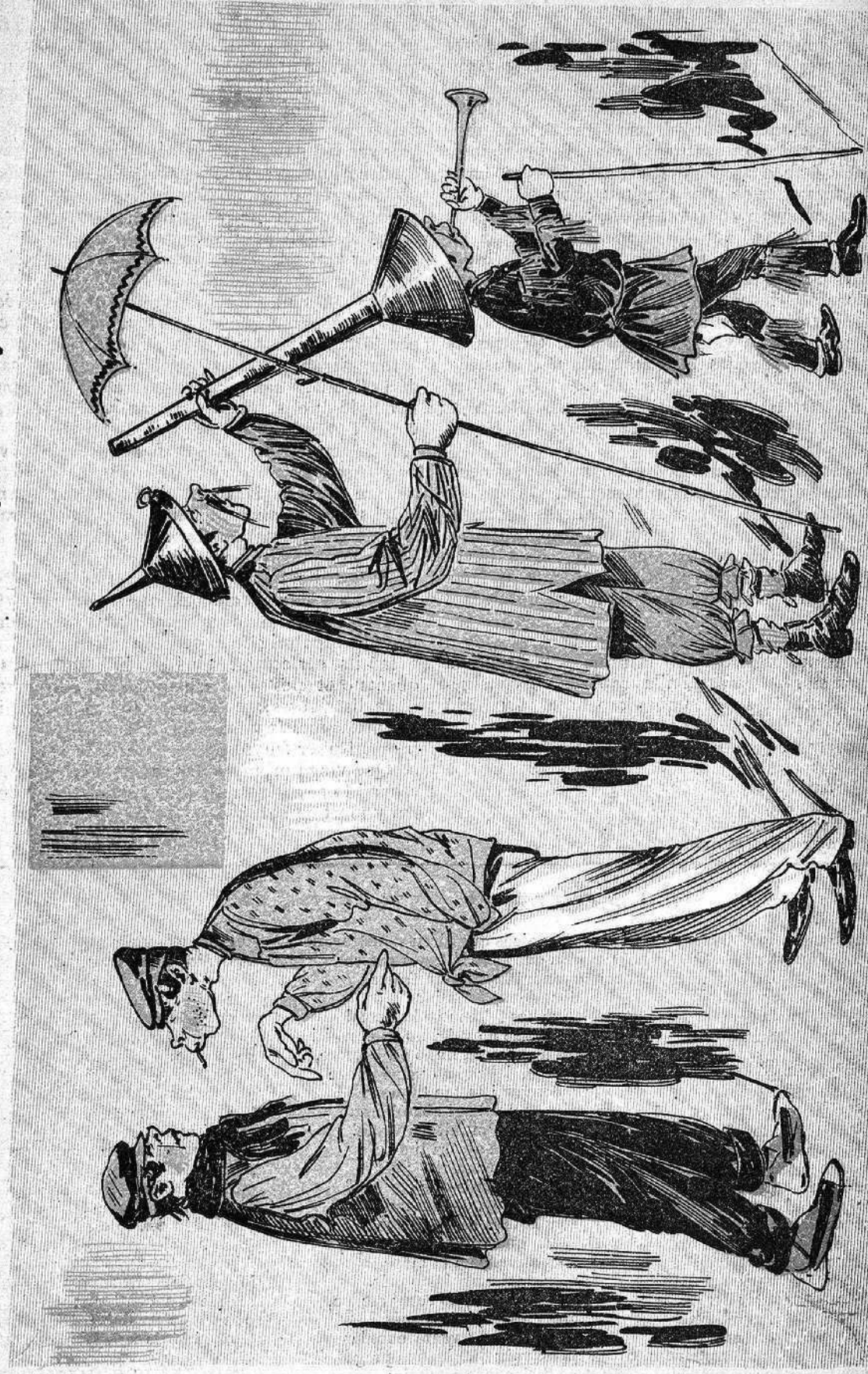
¿QUE 'T SEMBLA?

Amich meu; no sé 'l que ho fa que desde que 't van casá ab aquella modisteta, se pot dir que 't vas tallá com el Guerra, la coleta. Si 't tinch de parlar formal, l' Antonieta s' ho val... Pero també es cosa trista veure un artista genial, vensut per una modista. Un xicot tan aixirrit de 'ls que no 's mamen 'l dit, doná als amichs tan gros mico... Vaja, entornaten al llit que jo aixó, no m' ho esplico. Jo 'm creya que un cop casat, prompte t' hauria passat de l' amor, aquella febra... Pero veig que 'ns has donat lo que se 'n diu: gat per llebra. Tu, que tant 'ns agradavas quan ab gust representavas aquells papers que t' esqueyan; ¡tu, que tan entussiasmavas

als amichs que ab tu 's distreyan! ¿Tu que sabs fé tanta gresca prenent'ho tot á la fresca, abandonas á Talia? ¿Ens has fet ben be la llesca! ¿Sino que ho veig, no ho creuria! No ho creuria, ni ho vull creure, perque, del cap no 'm sé treure que un artista tan trempat com tú, 'ns hagi abandonat. ¿Es lo que 'm faltava veure! ¿Potsé á ta esposa li dol que fassis comedia? ¿Vol que 'n hi fassis sols per ella? Doncas noy, ets tan mussol... com la teva esposa, bella. Bella, que vol di molt guapa; simpática, com al mapa no se 'n conegui cap més. Aixís donchs, no se m' escapa, que l' estimas ab excés. Quan te vaig veure enredat ja ho vaig di, que ben pregat no farias més comedia;

puig un cop un es casat es dedica á la... tragedia. Mes si l' Art encare 't tira, si encare 'l teu cor suspira y anyoras gurtí en escena, jo aplacaré la teva ira, perque en lo món, tot té esmena. Si ho creus donchs, convenient, aixó es resolt al moment; jo al menos, ho crech probable. Dius á n' ella, molt atent, que tens un amich amable. Amich per cert, gens adust, y que li farà ab molt gust... (¡s' entén; si ella ho admetia y tu no hi ets, com es just!) totas las nits... companyia. Aixís tu, 't podrás doná lo gust de representá. La meva amistat t' abona que ta esposa 'm pots fiá... ¡com si fós la meva dona!

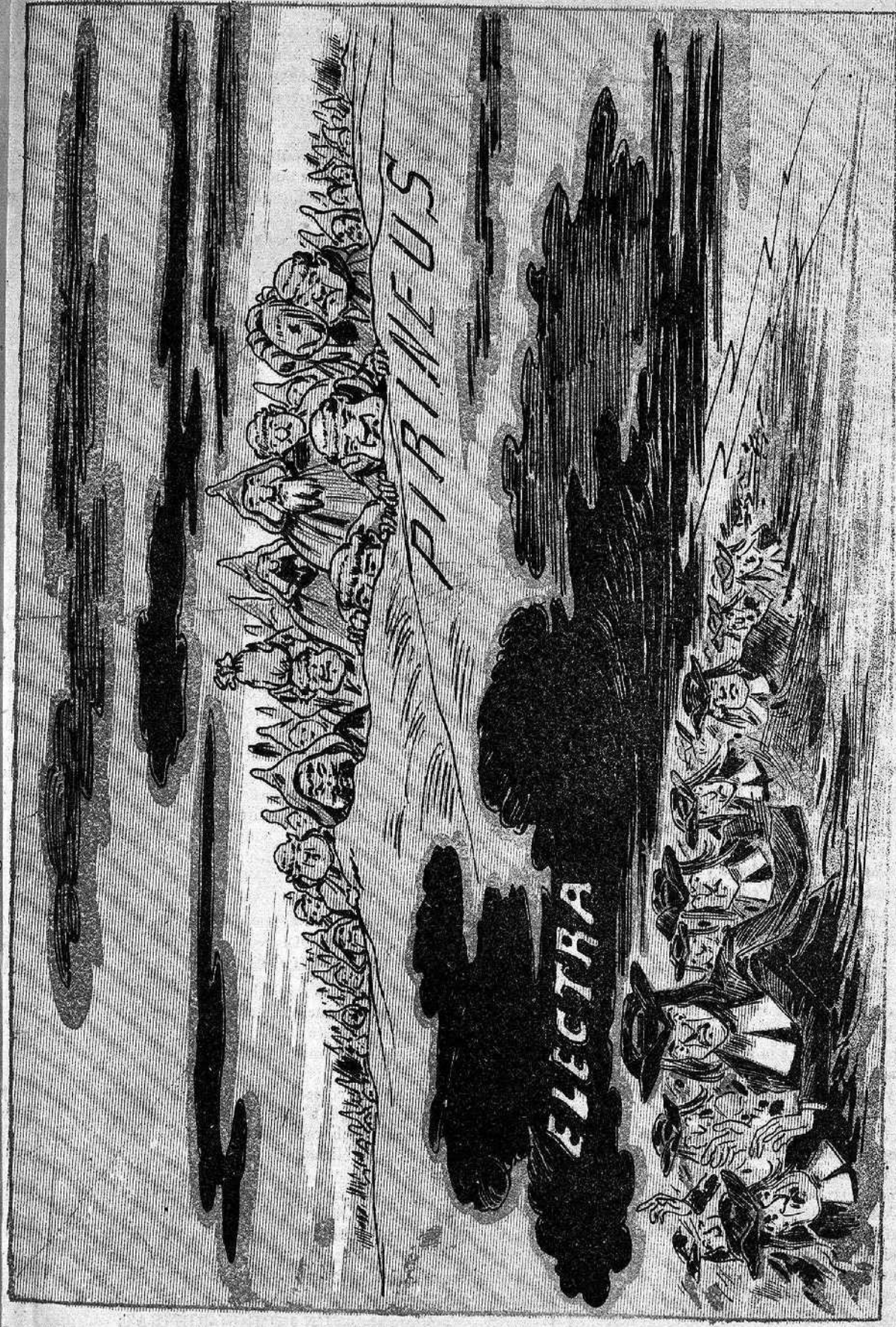
LLUIS G. SALVADOR.

— Noy, ab aixó de la llumenació del moll y dels tinglados, á la nit no 's fá ni un relotje ni pot esgarra-
parse cap saca de cotó.

— ¿Sabs que pensaba, Banellos? ... Que per jugar
a la segura, no hi ha capó ser contador de Gas!

En Bieló y el bordegás, ja 's preparan els vestits de
cad' any, per divertir-se. ¡No n' hi fan poca de bromal

A Fransa fan dissapte y las espolsaduras s' arremolinan á ran de la frontera, camí de casa nostra...
Mes, ¿perqué s' deturan recelosas al arriar al cim del Pirineu?..

TEATROS

LICEO

Lo celebrat Bonci ha obtingut un nou triomf ab *La Favorita* ahont cantà lo Fernando de un modo notabilissim, vejentse obligat á repetir en totas las representacions qu' ha donat d' aquesta ópera, las celebradas romansas *Une vergine* y *Spirio gentil*, verdader escoll dels mes celebrats tenors y que en Bonci cantà ab sens igual maestria.

De sos acompanyants sols mereix citarse la mezzo soprano Srta. Lorini, que ab tot y lluytar ab son órga vocal, ja que no es l' adequat pera la partitura, ne surt bastant airosa.

Lo mestre Goula (fill) al frente de la orquesta, fet un verdader mestre.

Pera demá está anunciad el benefici del esmentat tenor Bonci ab *La Favorita* y quart acte de *Rigoletto*.

No será pas plé lo que hi haurá.

Ha seguit *Hänsel und Greisel* imperant en lo cartell y com en varis punts del estranger, va resultant la ópera favorita de la gent menuda, de manera que las festas passadas daba goig de veure la platea d'aquet teatro y lo regositj dels espectadors, al contemplar en la escena las entremaliaduras dels protagonistas de la ópera dita.

PRINCIPAL

Digna de millor sort ó mes ben dit de profit, es la campanya que vé fent la Sra. Cobeña ab sa companyia dramática, ja que procura variar lo cartell ab obras desconegudas, que si be no obtenen grans éxits, se fan dignas del aplauso per l' esmero y propietat ab que són presentadas.

Lo drama del Sr. Palou y Coll, titulat *D. Pedro del Puñalet*, fou aplaudit més per respecte al veterano autor, que per las condicions escénicas que posseheix. Resulta molt inferior al celebrat *La campana de la Almudaina* del mateix autor.

La Empresa d' aquest teatro vist l' éxit que ultimament ha obtingut á Madrid la obra de Galdós, *Electra* y en la impossibilitat de ferla en aquest teatro, tracta de rendir un tribut d' honor á tan genial escriptor, per lo que vá posant en escena sas conegudas y mes aplaudidas obras. Dilluns passat, posá *La de San Quintín* que valgué un triomf á la Sra. Cobeña y al Sr. Cuevas y per avuy está anunciad *Doña Perfecta* qual argument te molts punts de contacte ab la celebrada *Electra*.

Es de creure que l' element liberal no hi farà falta.

ROMEA

Han comensat los beneficis y per lo tant la época de ressucitar obras. La primera actriu Srta. Sala, posá en escena *Oger*, drama trágich que en la época de son estreno obtingué un extraordinari éxit, y ara hasta ha sigut sissejat. En honor á la vritat debém manifestar que en gran part se degué al desastrós desempenyo obtingut, que feya poch honor al acertadíssim de quan s' estrená.

Lo revés de *Oger* ha succehit ab lo drama *L' arch de St. Martí* que de nou ha surtit á llum ab motiu de lo benefici del reputat primer actor Sr. Piera.

L' arch de St. Martí, es un arreglo fet per lo malográt Feliu y Codina del conegut drama *Los Ranzou* que nostre públich ha aplaudit extraordinariament en varias ocasions al ser interpretat per companyias italianas, francesas y castellanas, pero que ab tot y lo treball refinat y de ma mestra que hi feu lo Sr. Feliu y Codina, sigué poch menos que xiulat al estrenarse en

catalá, á causa de que cap actor dels que l' estrenaren (fa més de 10 anys) hi estigué acertat.

Dilluns passat en sa *reprisse* obtingué un éxit tan notable que es creure que *L' arch de St. Martí* será una de las obras de la present temporada.

Hi ha que veure lo desempenyo que hi donan nostres actors que si en totas las obras estiguessin á igual altura, no tindrían res que envejar á las més reputadas companyias estrangeras.

Mereixeren la distinció del públich, tan per la importancia dels personatjes com també per l' art demostrat en sos intérpretes, la Sta. Verdier y los Srs. Piera, Virgili, Capdevila y Oliver.

Los dos primers artistas nombrats, se feren un nom en dita obra.

A continuació lo Sr. Piera, llegí lo poema del Sr. Mesures *Lo pare nostre*, que ho feu ab la maestria en ell peculiar y á continuació recitá de memoria, la preciosissim, també del mateix poeta, *La cigala y la formiga* maravillant á la concurrencia sa extraordinaria memoria y sa notable dicció.

Segueix representantse ab igual éxit que en lo día de son estreno lo drama del Sr. Rovira y Serra, titulat *Geni de vidre* y segons notícias está en estudi *Carn pel llop* obra del Sr. Colomer, que anys enrera había col·laborat bastant assiduament en nostre setmanari.

NOVETATS

Pera avuy está anunciad l' estreno de un drama en vers, original del conegut autor dramátich Sr. Fola, lo que l' ha titulat *El secreto de Elena*.

Ne tenim molt bonas notícias y donada la pericia de Sr. Borrás, ab fonament s' espera un éxit.

CATALUNYA (Eldorado)

Res de particular hi ha hagut fins ahir que estava anunciad l' estreno de la sarsuela *España en París*, original la lletra del Sr. Sanchez Pastor y la música del mtre. Montesinos, apellido que encare que nou en lo teatro, segons veus de escenari, es lo nom de guerra que are gasta un reputat campositor molt amich de 'n Quinto Valverde.

GRAN-VIA

Molt ben rebut ha sigut lo nou director Sr. Ventura de la Vega y donadas sas bonas condicions artísticas es de esperar que las obras cobrarán nova vida y lo públich recompensará los sacrificis que fá la Empresa pera complaurels.

Pera demá se prepara l' estreno de *Toñuela la golfa*.

TIVOLI

TEATRO LIRICH CATALÁ

S' ha estrenat lo quadro biblich *L' adoració dels pastors* lletra de Mossen Jacinto Verdagner que si bé per l' argument no 'ns denota ser cap dramaturch, en sa versificació fa gala un cop més de ser lo primer poeta de nostra terra.

Lo mtre. Morera hi ha colocat algun número musical molt *ad hoc*, pero en conjunt *L' adoració dels pastors* més que per teatro públich, resulta obra pera la secció infantil de societats católicas.

Es molt poqueta cosa y sort de l' *amaniment* que hi ha colocat la Empresa y aquest ha sigut la presentació escénica, ja que s' exhibeixen dngas preciosas decoracions, obras dels Srs. Utrillo y Soler (fill aquet del malográt Soler y Roviroa).

Del dramet lirich *Trista aubada*, estrenat dimars passat, ne parlarém la setmana entrant.

UN CÓMIC RETIRAT.

LO QUE PENSAN LAS DONAS

— ¡Tornant del ball dormir sola!...
¿Com s' explica això?... Donchs,
perque corre un jovent que sem-
pre 'ls porta justos.

— Jo me 'n vaig á Nissa. En lo Car-
naval d' aquí no hi ha la vida!...

— Aixó es injust! La senyoreta al
ball y jo aquí aburríntmel... Al
menos no se me 'n hagués empor-
tat al cotxero.

— Veyám qué tal aquest ball!... Si
faig burro com l' altre, plego per
sempre més.

L. Rubert 1761

Conforme estava anunciat, dissapte passat l' acreditada Societat Cervantes dongué en lo elegant y espayós teatro de Novetats, lo primer ball de máscaras de la série que prepara en lo present Carnaval y de son éxit pot estarne completament satisfeta, ja que lográ veurers favoresuda per numerosas máscaras ab capritxosos y artistichs trajos, com també per distingidas famílies lluhint elegants vestits de societat.

Causá assombro y admiració l' adorno de la sala que acreditá lo bon gust dels artífices que hi treballaren, aixís com també los capritxosos programas que 's repartiren.

Cumpli ab los aficionats á divertir-se, lo Sr. Gimenez al frente d' una reputada orquesta, tocant escullidíssimas pessas de notables compositors.

Nostra enhorabona á la Junta Directiva per las mostras de intel·ligencia que demostra.

Pera dissapte, dia 9, está anunciat lo segón ball, que no duptém se veurá encara més concorregut.

Molt digna del favor del públich se fá la Empresa Montaner y Armengol (fill) arrendataria de la Plassa de toros antiga de la Barceloneta, ja que procura totas las festas buscar espectacle que resulti del agrado de la concurrencia que hi assisteix, y ab ell logra al mateix temps una obra benéfica, ja que té part de propietat la Casa de Caritat y ab sos productes pot mitigar un xich sas imperiosas necessitats.

En las passadas festas, ab tot y lo crú del temps, dongué dugas mitjas novelladas, sentintse aplaudits los espasas que hi trevallaren, com també la troupe mimica Davin que que ab la pantomima *Los bandidos de Sierra Nevada* divertiren á la concurrencia.

Sabem que la esmentada Empresa Armengol y Montané té en preparació grans novelladas ab notables *diestros*, pera la próxima temporada de Quaresma.

En una ciutat dels Estats Units funciona un «Institut de la bellesa» qu' es un establiment médech-estétich creat ab l' objecte de curar totas las deformitats de la fisonomia humana.

Allí 'ls nassos d' esbarginia, las bocas de calaix, 'ls ulls de rata, las orelles de pámpol, las galtes de pa de nou lliuras y demés defectes que 's presentan en los rostres humans troban adob y 'ls homes y las donas surten del institut en qüestió, convertits en *Adonisso*s ó en *Vénus* segons 'l sexo.

Faig pública la notícia á fi de que arrivi á coneixement del senyor *Pepito del Nás*, ja que en l' «Institut de bellesa» podrian lliurar-lo de la descomunal tarota que ostenta.

Apa, senyor *Pepito*, cap als Estats Units falta gent!
¡Y de passada quédish'hi!

L' altre dia tingerem ocasió d' assistir als esquellots que dedicaren alguns vehins d' un barri d' aquesta ciutat (que no senyalém per rahons facilis de compendre) á son dignis-

sim arcalde de barri, qual respectable autoritat tingué 'l pit de contraure matrimoni á la *tendra* edat de 77 *primaveras*, ab una xicota soltera de 26 abrils.

Aixó de soltera es una suposició, puig algú 'ns va dir que té tres criaturas y qu' aquestas, per mes senyas, han sigut tancadas á un assilo benéfich, per fer lloch als *vástagos* que sens dupte empeltará lo coratjós arcalde de barri.

Pero la circumstancia aquesta de barrejar lo novell matrimoni en sos assumptos intims, á la pública beneficencia, sembla que irritá als pacífichs súbdits de la decrepita autoritat y d' aquí 'ls esquellots de marras, que per cert foren de *primitivo cartello*.

Encara que som enemichs de ficarnos en la vida privada de ningú y reprobém la costum dels esquellots, fem una excepció en aquest cas per la indicada circumstancia de recorre á la caritat pública un individu que al fi y al cap es autoritat, ab l' objecte de no tenir que mantenir als fills d' *extrangis* de sa desproporcionada parella.

¡Y ara, qui sigui confrare que prengui candela!

L' aixerit senyor Perelló y Ortega, l' home de las iniciativas desgraciadas, com aquellas de la segona Exposició y la Union del Socorro mútuo ó com se digui, doná diumenge una conferencia en lo local de la *Serpentina* sobre la lley Dato de accidents del treball, cantant las excelencias de dita lley, fent l' apologia del invent y proposant un sistema infalible de... guanyar duros á quatre pessetas.

Pobre senyor Perelló! ¿Encara no s' ha convensut de que la desgracia 'l persegueix y de que projecte que ell inventi es projecte al aygua?

Prou barrina la closca d' aquell nou don *Alearo*, pero la *fuerza del sino* no deixa surar cap de sas ideás. Per *jetatore* no tindria preu.

En efecte, en la reunió esmentada, las obrers van rebel·larse contra lo que deya y per poch acaba la reunió com lo Rosari de l' Aurora.

Y ara soch jo 'l que no crech ab la lley Dato, ni ab los sistemes d' aplicació de la mateixa.

La defensa lo senyor Perelló y tant se valdria haverla escrit demunt la escorsa d' un *manzanillo*, si 'ls *manzanillos* tenen escorsa, que com que no he sigut empresari d' ópera, ni he posat l' *Africana*, ho ignoro.

Segóns avis que ha circulat la Tabacalera entre sos e t r a-cordetas los estanquers, próximament s' apujará altra vegada 'l preu d' algunas labors.

Al mateix temps 'ls avisa que, de passada, 's rebaixará la comissió de las expendadurias.

Aixó es manejar salerosament la espasa de dos talls. Ab l' un 's fá la llesca al públich y ab l' altre 's reventa als estanquers.

La guardia civil, 'ls mossos d' esquadra, 'ls carrabiners, municipals y polisonts, no paran de fer continuas troballas d' armas amagadas, procedents de la passada intentona carlista.

Aixó demostra ser certa l' asseveració del Ugarte quan deya que tot era degut á quatre bolsistas barcelonins.

Quatre bolsistas barcelonins que havian inundat Catalunya ab un verdader arsenal d' armas de foch, per aprofitar la baixa durant vintiquatre horas!

Ja han vist estimats lectors, fins ahont arriba la marina espanyola.

Lo crehuer «Carlos V» l'únic barcò bó que tenim, segons la opinió de 'ls marinos, y que feya un mes encara no que una comissió tècnica l'havia visitat de cap á peus, no va pòguer navegar del Ferrol á Còwes, (questió de dos dias de navegació) perquè 'ls que l'equiparàn van espantarse devant del temporal y perquè 'l'«Carlos V» tenia la maquinaria espatllada.

Com qu'anavan á Còwes, van ferne una com' un covel van entornáren al Ferrol ab la gta entre càmas.

¿Y per això s' gastan 25 milions anuals en lo ram de marina?

Si á n' á mi 'm fessin ministre
d'aquest ram de 'ls mariners,
denonava al Quirlos Carlos
y 'm quedava ab el Montseny.

✱

No tot son flors y violas pel Govern que s' ha emprés la honrosa tasca de fer nos felissos.

Los conflictes de mil menas sembla que li brotin per generació espontánea.

Després de lo de 'l drama *Electra* y lo de Gandia, la vaga de Gijón y la de 'ls empleats del carril de Cáceres y Portugal.

¿De qué s' queixan los treballadors asturians y 'ls carri-layres extremenys? De molt poca cosa. S' queixan de que ni treballant tenasment poden viure, y morir per morir, prefereixen que la mort 'ls trovi vagant de panxa enlayre, que suant la cansalada.

Lo grave es que tant á Asturias com á Extremadura, lo conflicte ha prés tals proporcions qu' amenassa convertir-se en qüestió d' ordre públic.

Lo Govern ha cregut resoldreho tot, cridant á las armas al proletariat d' uniforme, al exercit.

¿Qué succehirá lo dia qu' aquest s' penetri de que ha surtit del poble y al poble ha de tornar?

Consideriho lo Govern si vol.

✱

A Madrid en pochi dias han ocorregut una munió de desgracias ocasionadas per haverse trencat los fils electrichs de 'ls tranvías y de 'ls teléfonos.

Lo ministre de la Gobernació en vista de 'ls clamors de la opinió pública, ha donat lo *quien vive* á las empresas y ha nombrat una comissió perquè busqui 'l medi de que en lo successiu no s' repeteixin aquets cassos.

Aixó per lo que respecta á Madrid. Als provincians que 'ls parteixi un llam.

¿Que no tenim aquí també cables electrichs y fils telefónicos en perill imminent de caure sobre 'ls vianants y rostirlos al ast?

¿Que no som fills de Deu los barcelonins?

✱

Prop de Vilanova y Geltrú y d' una casa de pagés nomenada lo Maset de 'ls Safonts, ha sigut descuberta *nada menos* qu' una mina d' or. Segons opinió del que l'ha trobada, las del Transvaal no componen res al costat de la mina de 'ls Safonts.

Aixó sí; lo filo aurifer ha sigut descubert en un camp plantat de vinya y garrofers.

¿Vol dir l' autor del descubriment que no s' tracta d' alguna garrofa despresa del arbre?

✱

Diumenje á las 8 del vespre, en mitj de la p'assa de Sant Jaume y als nassos mateixos de la comandancia de la guardia municipal, va ser atracat un foraster, robantli 12 pessetas que duya á sobre y proporcionantli un susto de mort.

¿Y l' comandant Figaseca deuria estar tan ben ajassat com sempre en la ja histórica otomana!

Senyor Coll y Pujol... ¿No te cap cessantia per repartir?

Tal para cual

«Sobre» las sevas mullers
tenian disputas grans
dos infelissos bergants
que portavan 'ls neulers.
—La teva s' fá ab un baturro,
li deya al altre, en Ramón,
y un home aixís ¡vatura 'l món!
be s' mereix lo nom de «burro».
A lo que l' altre, en Teodoro,
no poguentse defensar
al moment va contestar
—Jo soch burro, mes tu ets... toro!

E. HOMEDS MUNDO

CORRESPONDENCIA

Mr. Joan Espill. Aprofitaré la curta. La llarga resulta massa deslligada. — J. Balbast. e. Molt bé, jove. La surtida de vost' es de las que n' entran pocas en llura; aixís y tot algunas incorreccions malmeten lo seu treball. Veuré si es possible arreglarlo. — G. Ponsa-Sant Martí. La observació de vosté es molt atinada; la tindré en compte. Ara per lo que respecta als treballs qu' adjunta, son massa desiguals. — A. Figueras. Gracias per sa felicitació; la transmetré al interessat. — Aguilera (falsificat). ¿Es á dir que vosté amparantse ab lo pseudónim d' un bon amich, pre-tén darnos gat per llebre?... Lo mal es que no ha tingut en compte que l' Aguilera es incapas d' escriure lo que vosté escriu y qu' además tenim molt sapiguda sa lletra. — E. Pascual. No va. — P. Guileras. Tampoch. — Albert Daroca. No es que s' hagi suprimit la secció; es que hi ha setmanas que 'ls dibuixos no ho permeten. La poesia si be té alguns trossos que van bé, altres están mal versificats y en general es pesada. — Mariano Matabroca. L' article va molt bé, però no es propi d' una publicació festiva com la nostra. — Lluís G. Salvador. Aceptat ab gratitut. — G. y G. Tarrasa. ¿Y á n' aixó vol posarhi música?... Qu' está de broma ó qué? — Redembach. Molt retocada anirá. — J. Valls Olusas. Si no fos pe l' final que no té solta ni volta... — Gratacós. Procuraré enquirirla; pero aquesta setmana ha fet tart. — Rampells. Poch ó molt s' aprofitará.

LA TOMASA

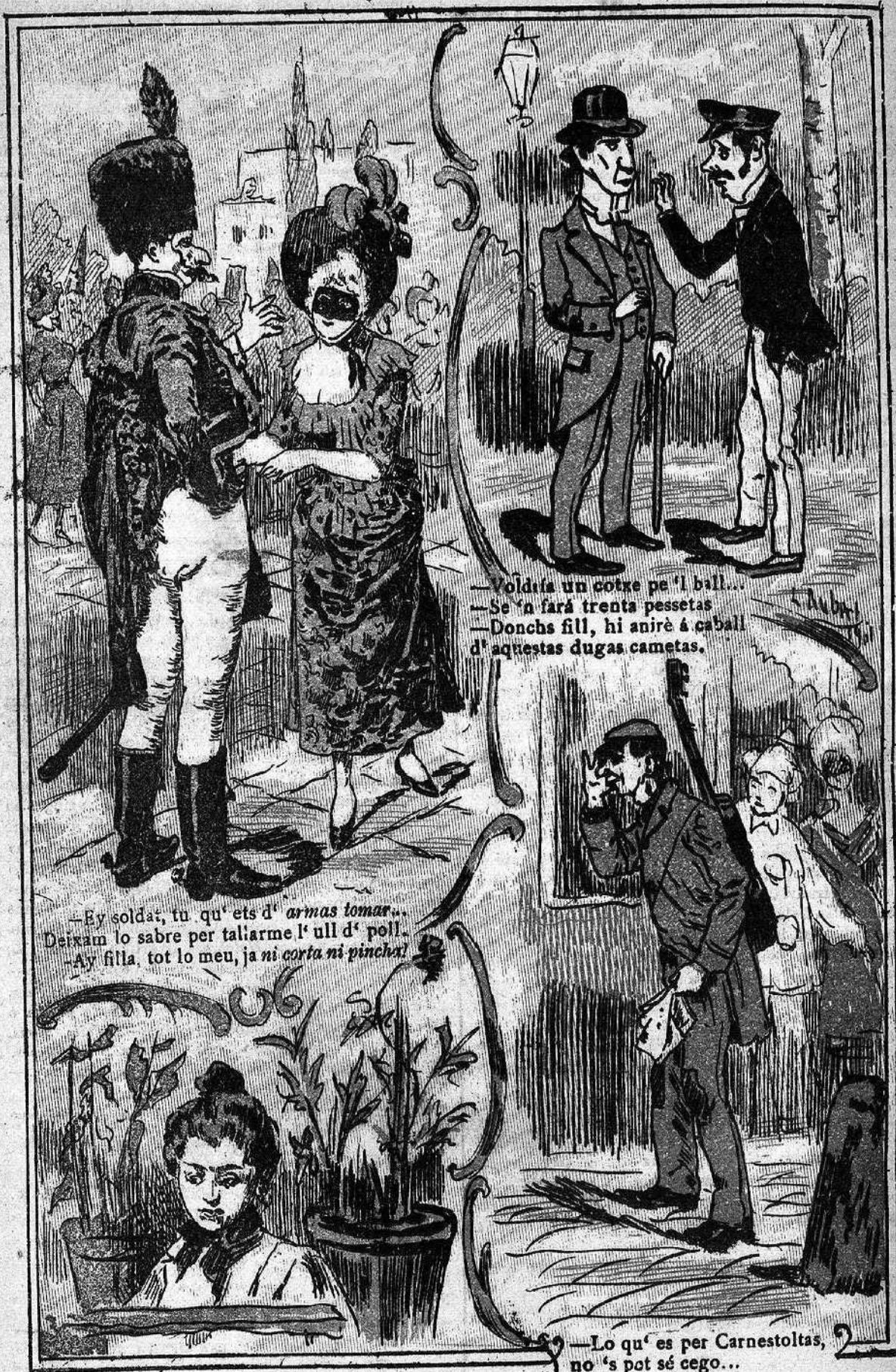
PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERAR
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessa
Cuba y Puerto Rico, id.	3 . . .
Extranger, id.	3 . . .
Número corrent.	0'10 . . .

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

LA TOMASA
MISCELÀNEA

—Voldria un cotxe pe 'l ball...
—Se 'n farà trenta pessetas
—Donchs fill, hi anirà á caball
d' aquestas dugas cametas.

—Ey soldat, tu qu' ets d' armas tomar...
Deixam lo sabre per taliarme l' ull d' poll.
—Ay filla, tot lo meu, ja ni corta ni pincha!

—Lo qu' es per Carnestoltas,
no 's pot sé cego...
La gent està creguda
de que 'm disfresso!

—¡Tants homes que 's disfressan de donal...
Si jo pogués, com me posaria las calsas!